

Nadere onderzoeken fauna Recreatiepark Weerribbenland

Definitief

Opdrachtgever:

Weerribbenland B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 170
7730 AD OMMEN

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T [REDACTED]
F [REDACTED]
E [REDACTED]
www.eelerwoude.nl

Project nr. 3090.1

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
[REDACTED]	[REDACTED]	21-11-2008

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Leeswijzer	2
2. ONDERZOEKSMETHODES	3
2.1 Onderzochte soorten	3
2.2 Vleermuizen	3
2.3 Waterspitsmuis	3
2.4 Ringslang	4
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	5
3.1 Vleermuizen	5
3.2 Waterspitsmuis	5
3.3 Ringslang	6
3.4 Overige waarnemingen	6
4. TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET	7
4.1 Beschrijving voornemen	7
4.2 Vleermuizen	7
4.2.1 Meervleermuis	7
4.2.2 Overige vleermuissoorten	9
4.3 Waterspitsmuis	9
4.4 Ringslang	9
4.5 Overige soorten	9
4.6 Conclusie en aanbeveling	10
5. PROJECTOMSCHRIJVING BIJ ONTHEFFINGSAANVRAAG BITTERVOORN & MEERVLEERMUIS	11

Leeswijzer
Algemene gegevens
A Effecten
B Gevolgen op populatieniveau
C Inventarisaties
D Onderzoeker
E Uitkomst inventarisaties
F Functie plangebied
G Voorkomen in verleden
H Gevolgen habitat
I Mitigerende maatregelen
J Compenserende maatregelen
K Locatie & tijdstip maatregelen
L Mogelijke alternatieven
M Zorgvuldig handelen
N Compenserende maatregelen op individuniveau
O Dringende reden van groot openbaar belang
P Waarom geen zorgvuldig handelen

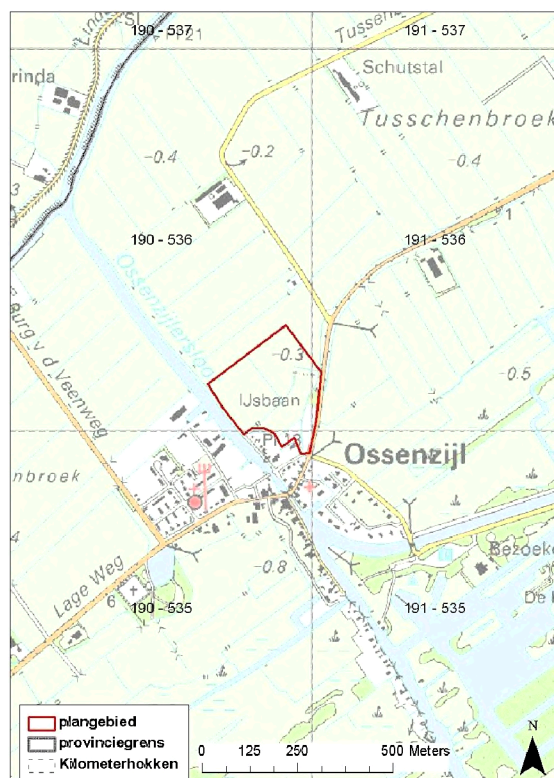
LITERATUURLIJST

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het kader van de gewenste realisatie van een recreatiepark ten noorden van Ossenzijl heeft Eelerwoude opdracht gekregen van Weerribbenland B.V. om nadere onderzoeken naar de aan- of afwezigheid van vleermuizen, waterspitsmuis en ringslang op de planlocatie uit te voeren. De onderzoeken zijn een vervolg op het 'Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl', opgesteld door Ecogroen advies [Ecogroen advies, 2008]. De resultaten van deze nadere onderzoeken door Eelerwoude zijn beschreven in deze rapportage.

De locatie ligt direct ten noorden van Ossenzijl (gemeente Steenwijkerland, provincie Overijssel) en heeft een oppervlakte van circa 5,8 ha. Onderstaande figuur geeft de ligging van de locatie weer.

Figuur 1 ligging recreatiepark Weerribbenland

De locatie bestaat in de huidige situatie uit een zompig en ruig grasveld dat 's winters gebruikt wordt als ijsbaan en uit intensief agrarisch gebruikt weiland. Tussen de percelen liggen kleine slootjes. Aan de zuidoostgrens, langs de Ossenzijlerweg, liggen volkstuintjes. De westgrens wordt gevormd door de Ossenzijlersloot.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de onderzoeksmethodes toegelicht. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de veldonderzoeken en in hoofdstuk 4 worden de resultaten getoetst aan de Flora- en faunawet (wat zijn de consequenties van de resultaten van de onderzoeken in relatie tot de beschermde status van soorten/soortgroepen door de Flora- en faunawet). Hoofdstuk 4 wordt afgesloten met een conclusie en aanbeveling (paragraaf 4.6).

2. ONDERZOEKSMETHODES

2.1 Onderzochte soorten

De volgende soorten/soortgroepen zijn onderzocht:

1. Vleermuizen (alle vleermuizen vallen onder tabel 3 van de Ffwet)
2. Waterspitsmuis (tabel 3 Ffwet)
3. Ringslang (tabel 3 Ffwet)

De onderzoeken zijn uitgevoerd door de heer [REDACTED]. [REDACTED] heeft ruime ervaring met veldinventarisaties op het gebied van vleermuizen (12 jaar), muizen (3 jaar), reptielen en amfibieën (2 jaar) en vissen (1 jaar). Daarnaast is [REDACTED] bijna 20 jaar actief op het gebied van flora en de daaruit voortvloeiende habitat- en gebiedskennis. Tevens heeft [REDACTED] een brede kennis van diverse andere soortgroepen op het gebied van flora en fauna. [REDACTED] is coördinator van de zoogdierwerkgroep Friesland en coördinator van de visdagen van de werkgroep vissenonderzoek Friesland.

2.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens uit de De Zoogdieren van Overijssel [Bode et. al., 1999] komen in de ruime omgeving van de locatie de volgende soorten voor: watervleermuis, meervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft zich gericht op de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden. Vaste verblijfplaatsen worden niet verwacht binnen het plangebied. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector. Een batdetector is een apparaatje dat de ultrasone geluiden, die vleermuizen produceren, omzetten in voor de mens hoorbare tonen. Uit ritme en frequentie kan de betreffende soort worden afgeleid. Omdat vleermuizen in de schemering uitvliegen en in de vroege ochtend weer terugkeren naar hun verblijfplaatsen, zijn de veldbezoeken in de late avond of in de vroege ochtend uitgevoerd.

Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd:

1. 17 juli 2008 (avondbezoek)
2. 24 juli 2008 (avondbezoek)
3. 25 juli 2008 (ochtendbezoek)

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden op dagen met geschikt weer (geen neerslag, voldoende warm, weinig wind).

2.3 Waterspitsmuis

Volgens verspreidingsgegevens uit de De Zoogdieren van Overijssel [Bode et. al., 1999] komt de waterspitsmuis in de ruime omgeving van de locatie voor (gegevens 1988-1998, op basis van 5x5 kilometerhokken). Het gedeelte van het plangebied langs de Ossenzijlersloot bevat geschikt biotoop voor de Waterspitsmuis. Het onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis is uitgevoerd met behulp van life-traps. Er zijn in totaal 46 life-traps van het type Longworth uitgezet (zie figuur 3).

Figuur 2 life-traps

De locaties van de life-traps zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3 locaties life-traps

Het onderzoek is uitgevoerd van 15 juli tot 21 juli 2008:

- 15 juli (avond): uitzetten life-traps en op scherp zetten met hooi en aas (pindakaas, meelwormen en kattenbrok met tonijn)
- 16 juli t/m 19 juli: 's ochtends en 's avonds controle van de vallen
- 20 juli (ochtend): laatste controle

De vallen zijn twee maal per etmaal gecontroleerd. Bij het onderzoek zijn gevangen individuen niet gemarkeerd (uit het oogpunt van dierenwelzijn), waardoor alleen een kwalitatief resultaat verkregen is.

2.4 Ringslang

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) is de ringslang in 2006 in het 5x5 kilometerhok waarin de locatie ligt aangetroffen. Ook in de omliggende 5x5 kilometerhokken komt de soort voor volgens de verspreidingsgegevens van RAVON.

Het gedeelte van het plangebied langs de Ossenzijlersloot en het gedeelte met ruigte en volkstuintjes langs de Ossenzijlerweg bevat geschikt biotoop voor de ringslang. Het onderzoek naar het voorkomen van de ringslang is uitgevoerd door het gebied te doorlopen en actief te zoeken naar individuen of sporen. Het onderzoek is uitgevoerd op 24 juli 2008 (10:00 – 12:00 uur). De weersomstandigheden waren gunstig voor het aantreffen van reptielen (zonnig, geen regen). Potentiële broeihopen zijn niet actief doorzocht om eventuele verstoring en vernieling van nesten, eieren of jongen te vermijden.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn vijf soorten aangetroffen:

1. Gewone dwergvleermuis
2. Laatvlieger
3. Meervleermuis
4. Watervleermuis
5. Rosse vleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuissoort in Nederland en werd in het plangebied foeragerend aangetroffen op alle onderzoeksdata. Het ging om enkele exemplaren (maximaal drie) langs de Ossenzijlerweg en langs de Ossenzijlersloot.

De laatvlieger is een vrij algemeen voorkomende vleermuissoort in Overijssel. De soort is tijdens de eerste twee onderzoeksdata aangetroffen in kleine aantallen (maximaal twee). Het betrof foeragerende exemplaren in de zuidoosthoek en laatvliegers op vliegroute langs de Ossenzijlersloot.

De meervleermuis komt in het gebied rond de Wieden en de Weerribben in relatief hoge aantallen voor. In de nabije omgeving van Ossenzijl zijn ook kolonies aanwezig [Bode et. al., 1999]. Bekend is dat er een grote kraamkolonieplaats (150-300 exemplaren) aanwezig is in de Schoolstraat 2 (bron: dhr. ████████, plaatselijke beroepsvisser & ████████-Jifke Haarsma, voorzitter Vleermuiswerkgroep Nederland), op circa 100 m ten zuiden van de locatie (zie figuur 4). Tijdens de veldbezoeken zijn op deze locatie geen uitvliegende exemplaren waargenomen. Vermoedelijk zat de kolonie tijdens de veldbezoeken ten westen van de Ossenzijlersloot, in een jongere woonwijk (bron: ████████). De exacte locatie van deze locatie is onbekend.

De meervleermuis is op alle drie onderzoeksdata aangetroffen langs de Ossenzijlersloot. De soort gebruikt de sloot als vliegroute (zie figuur 4). Het aantal waargenomen exemplaren lag tussen 10 en 20 per bezoek.

Figuur 4 fauna-waarnemingen

De watervleermuis komt door de hele provincie vrij algemeen voor en is met name in de Kop van Overijssel zeer algemeen [Bode et. al., 1999]. De soort is alleen tijdens het laatste veldbezoek waargenomen. Het betrof één exemplaar op vliegroute langs de Ossenzijlersloot.

De rosse vleermuis is vrij algemeen in Overijssel. De soort jaagt op relatief grote hoogte en is minder gebonden aan landschapselementen dan de meeste andere vleermuissoorten. De soort is eenmalig jagend waargenomen boven de Ossenzijlersloot.

3.2 Waterspitsmuis

Er is geen Waterspitsmuis gevangen. De biotoop in het plangebied is niet optimaal voor de soort. Op basis van deze gegevens wordt

verwacht dat er geen populatie van de waterspitsmuis aanwezig is in het plangebied.

3.3 Ringslang

Er is geen ringslang aangetroffen tijdens het gerichte onderzoek naar de soort. Ook tijdens de andere veldbezoeken (voor de waterspitsmuis en de vleermuizen) zijn geen ringslangen waargenomen. Volgens omwonenden zijn er in het verleden wel ringslangen waargenomen in de nabije omgeving van het plangebied. Ook RAVON meldt de aanwezigheid van de soort in de omgeving van Ossenzijl (www.ravon.nl). Op www.waarneming.nl staan diverse meldingen van ringslangen in de Weerribben ten zuiden van Ossenzijl. Naar verwachting maakt de ringslang incidenteel gebruik van het plangebied, maar bevat het plangebied geen structureel leefgebied van de soort. De natuurgebieden de Weerribben en de Rottige Meente vormen de belangrijkste leefgebieden voor de soort rond Ossenzijl.

3.4 Overige waarnemingen

Tijdens het onderzoek met de life-traps zijn enkele exemplaren van de veldmuis gevangen en één gewone bosspitsmuis. Tevens zijn uitwerpselen van de bunzing aangetroffen. De veldmuis, de gewone bosspitsmuis en de bunzing zijn algemeen voorkomende soorten (tabel 1 Ffwet).

In een sloot in het plangebied zijn drie bittervoorns gevangen (zie figuur 4). De bittervoorn is een tabel 3-soort van de Ffwet. De soort was reeds aangetoond in het onderzoek van Ecogroen (gevangen in dezelfde sloot).

In de Ossenzijlersloot zijn ter hoogte van het plangebied enkele grote modderkruipers gevangen. De grote modderkruiper valt onder tabel 2 van de Ffwet.

4. TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

4.1 Beschrijving voornemen

Weerribbenland B.V. heeft het voornemen om ter plaatse van de locatie (circa 5,8 ha) 59 recreatiewoningen, zes permanente woningen en een beheerderwoning te realiseren. Bestaande waterlopen in het plangebied zullen gedempt worden. Bestaande bosschages worden gerooid.

Het aantal vrije ligplaatsen is circa 25 voor boten tot 15 meter en circa acht voor sloepen e.d. tot 8 meter. Bij iedere woning kan een sloep of een vergelijkbaar vaartuig gelegd worden (dus 65 stuks in totaal).

Het verwachte gebruik van het park zal in de zomer hoger zijn dan in de winter.

Het plan wordt ondersteund door de provincie en de gemeente. Voor de zes permanente woningen is het ook een uitbreiding van Ossenzijl.

Men is voornemens de bestemmingsplanprocedure dit jaar (2008) op te starten en men verwacht eind 2009 jaar te kunnen starten met de realisatie van het park. De oplevering van het recreatiepark zal dan in de eerste helft van 2011 zijn.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Meervleermuis

Algemeen

De meervleermuis jaagt 's nachts boven open water (vaarten, kanalen en plassen) en soms ook boven vochtige weilanden. In de zomer woont de soort in spouwmuren van huizen en op zolders van kerken en kastelen. Om van de verblijfplaatsen naar de foerageergebieden te trekken, maakt de meervleermuis gebruik van landschappelijke elementen als vaarten, kanalen en bomenrijen. De afstand tussen de verblijfplaatsen en het jachtgebied kan 10-15 km bedragen.

In de winter zoeken meervleermuizen koude, maar vorstvrije plaatsen op in bunkers (Zuid-Holland), mergelgroeven (Zuid-Limburg) en kelders (Gelderland). In Overijssel zijn geen winterverblijfplaatsen bekend en verblijven meervleermuizen maar kort; de meeste kraamkolonies zijn reeds half juli verlaten [Haarsma et. al., 2006].

De afstand tussen de zomer- en winterverblijven ligt tussen 20 en 350 km. Bedreigingen voor de soort zijn het verdwijnen van voedselgebieden, versnippering, verlichting en door verstoring van verblijfplaatsen.

Ossenzijl en plangebied

In de kern Ossenzijl zijn kraamkolonieplaatsen van de meervleermuis aanwezig. In de kolonieplaats in de Schoolstraat 2, circa 100 meter ten zuiden van het plangebied, zijn tijdens de onderzoeken geen uitvliegende exemplaren waargenomen.

De Ossenzijlersloot vormt een belangrijke vliegroute voor de meervleermuis. De sloot vormt een verbinding tussen de Weerribben ten zuiden van Ossenzijl en de Rottige Meente ten noorden van Ossenzijl. Zowel de Weerribben als de Rottige Meente vormen belangrijke leefgebieden voor de meervleermuis en zijn in het kader van Natura 2000 onder andere voor de Meervleermuis aangemeld.

Foeragerende exemplaren zijn niet vastgesteld in het plangebied.

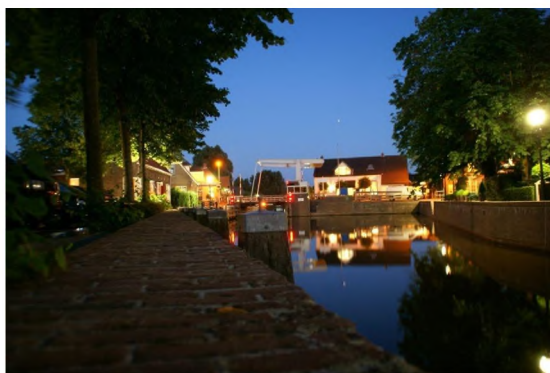
Effect

Het voornemen leidt niet tot een verlies van foerageergebied. De kolonieplaats aan de Schoolstraat 2 blijft gehandhaafd. De kolonieplaats ligt in de kern van Ossenzijl. De vleermuizen zijn gewend aan de aanwezigheid van mensen, auto's ed. in de directe omgeving van de kolonieplaats. Tussen de kolonieplaats en het recreatiepark is bebouwing aanwezig. Eventuele verlichting vanaf het park reikt daarom niet tot aan de kolonieplaats. Omdat de toegang tot het park aan de Ossenzijlerweg ligt, leidt het voornemen niet tot extra verstoring van de

kolonieplaats door verkeer. Ook de aan- en afvoer van grondstoffen en materialen tijdens de aanleg van het park vindt plaats via de Ossenzijlerweg en niet langs de Schoolstraat. Op basis van bovenstaande wordt geconcludeerd dat het voornemen geen negatief effect heeft op de kolonieplaats van de meervleermuis aan de Schoolstraat.

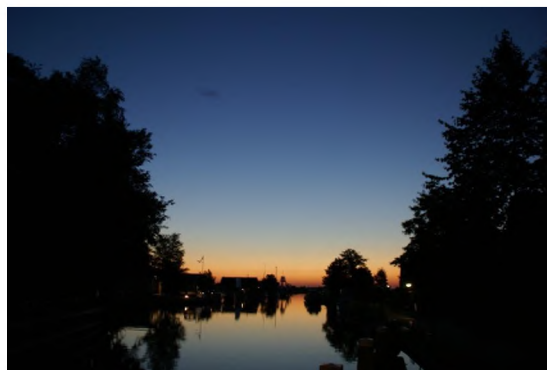
Verstoring van de vliegroute door verlichting kan wel optreden. Meervleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door licht. Als één zijde van een vaart verlicht is, vliegen ze altijd aan de onverlichte zijde. Indien de lengte van een verlicht traject te lang is, zullen ze een route mijden.

In de huidige situatie is de Ossenzijlersloot in de kern Ossenzijl al voor een groot deel verlicht aan beide zijden (zie figuur 4).

Figuur 4 verlichting in de kern

Als gevolg van de voorgenomen realisatie van het recreatiepark wordt circa 175 m van de Ossenzijlersloot extra verlicht. Aan de overzijde (westzijde) van dit traject bevinden zich in de huidige situatie al enkele verlichtingsbronnen. Met name ter plaatse van het bedrijfsterrein zijn enkele felle witte verlichtingsbronnen aanwezig. Hoe verder richting de Rottige Meente, hoe minder verlichting er aanwezig is (zie figuur 5).

Figuur 5 verlichting Ossenzijlersloot

In het 'Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben' (versie 20 februari 2008) wordt het volgende ten aanzien van de Meervleermuis gemeld:

Meervleermuis

Instandhoudingsdoelstelling voor De Wieden en De Weerribben

"Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie."

Uitwerking omvang en kwaliteit leefgebied

De verwachting is dat de geschiktheid van het gebied als foerageergebied voor de Meervleermuis in stand blijft dankzij maatregelen om het gebied open en waterrijk te houden. De omvang en kwaliteit van het foerageergebied zal toenemen als gevolg van de ontwikkeling van nieuwe natuur en het cyclisch beheer (ontbossen, graven nieuwe petgaten). Voor deze soort zijn aanvullende behoudsmaatregelen nodig om de verblijfplaatsen (vooral in woningen buiten De Wieden en De Weerribben) en verbindingroutes (boven kanalen en sloten, langs bomenrijen, hagen en bosranden) te behouden.

Voor de Meervleermuis is de aanwezigheid van voldoende voedsel (m.n. dansmuggen en nachtvinders), bewoonbare gebouwen en onverlichte verbindingroutes (kanalen, sloten, lanen, hagen) van belang.

Om negatieve effecten op de vliegroute van de Meervleermuis te beperken zal extra verlichting van de Ossenzijlersloot als gevolg van het voornemen geminimaliseerd moeten worden. Dit kan door het treffen van maatregelen zoals:

- het plaatsen van een bomenrij langs de sloot (afscherming van licht)
- het spaarzaam plaatsen van verlichtingsbronnen
- het gebruiken van oranje of groene lampen in plaats van witte lampen
- het toepassen van naar beneden gerichte en strooiichtbeperkende armaturen

- het gebruik maken van een tijdsklok (bijvoorbeeld de helft van de verlichting na 11 uur 's avonds uitdoen).

Wanneer door het treffen van deze mitigerende ('verzachtende') maatregelen, het liefst in combinatie met elkaar, de extra verlichting als gevolg van het voornemen minimaal blijft, wordt geen negatief effect verwacht op de vliegroute van de meervleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie meervleermuizen in Ossenzijl komt hiermee niet in het geding.

Tijdens de aanlegfase van het park zal, bij werkzaamheden in het vliegseizoen van vleermuizen (medio maart tot eind september), eveneens rekening moeten worden gehouden met de soort door geen werkzaamheden 's nachts uit te voeren en de sloot 's nachts niet extra te verlichten.

Gezien de kwetsbare en strikt beschermde status van de soort is het noodzakelijk om ontheffing van de Ffwet aan te vragen. De meervleermuis geldt als een strikt beschermde soort. Indien er sprake is van mogelijk negatieve effecten op de soort of lokale populatie dient voorafgaand aan de ontwikkeling een ontheffing aangevraagd te worden.

4.2.2 Overige vleermuissoorten

De functie van het plangebied voor de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en rosse vleermuis is gering. Een negatief effect van het voornemen op lokale populaties van deze soorten wordt niet verwacht. Daarnaast biedt het te realiseren recreatiepark ook nieuwe mogelijkheden voor deze vleermuissoorten in de vorm van nieuwe potentiële verblijfplaatsen in woningen en nieuw foerageergebied ter plaatse van nieuwe groenstructuren.

4.3 Waterspitsmuis

Er is geen populatie van waterspitsmuis aangetroffen in het plangebied. Op basis van de onderzoeksresultaten en het toch niet optimale biotoop voor deze soort wordt geconcludeerd dat hier geen populatie aanwezig is. Van negatieve effecten op (lokale) populaties is dan ook geen sprake. De gunstige

staat van instandhouding van eventueel aanwezige populaties in de omgeving van Ossenzijl is niet in het geding. Er hoeft geen ontheffing voor de soort te worden aangevraagd

4.4 Ringslang

Naar verwachting maakt de ringslang incidenteel gebruik van het plangebied, maar bevat het plangebied geen structureel leefgebied van de soort. Negatieve effecten van het voornemen op aanwezige populaties in de omgeving van Ossenzijl worden niet verwacht omdat de Weerribben en de Rottige Meente (en niet het plangebied) de belangrijkste leefgebieden voor de soort vormen rond Ossenzijl. Daarnaast heeft het plangebied een beperkte omvang en is er in de omgeving van het plangebied ruim voldoende alternatief (soortgelijk) biotoop aanwezig. De gunstige staat van instandhouding van lokale populaties is niet in het geding. Er hoeft geen ontheffing voor de soort te worden aangevraagd

4.5 Overige soorten

De lokale populatie van de strikt beschermde Bittervoorn (tabel 3 Ffwet) zal worden aangetast omdat de perceelsslotten gedempt zullen worden. Voor het wegnemen van het leefgebied van de bittervoorn zal een ontheffing van de Flora- en faunawet (artikel 11) moeten worden aangevraagd.

Kleine modderkruipers komen in een groot aantal watertypen voor, zoals sloten, beekjes en meren, verspreid over heel Nederland. De soort ondervindt geen bedreigingen in Nederland voor wat betreft zijn overleving. Door verbeterde inventarisatietechnieken (elektrische schepnetten) zal waarschijnlijk blijken dat de soort nog op een groter aantal plaatsen voorkomt in Nederland dan nu bekend is (bron: www.ravon.nl).

Het recreatiepark komt in rechtstreekse verbinding te staan met de Ossenzijlersloot. De Ossenzijlersloot vormt de verbinding tussen de Linde (ten noorden) en de Kalenbergergracht (ten zuiden). De scheepvaart maakt gebruik van de Ossenzijlersloot om van de Kalenbergergracht

naar de Linde te varen (en andersom). De toename van het aantal scheepvaartbewegingen in de Ossenzijlersloot zal (erg) gering zijn ten opzichte van het huidige aantal scheepvaartbewegingen. Mede gelet op het feit dat de kleine modderkruiper algemener is dan dat tot voorheen werd aangenomen, worden geen negatieve effecten verwacht op de populatie kleine modderkruipers in de Ossenzijlersloot. Er hoeft geen ontheffing voor de soort te worden aangevraagd.

4.6 Conclusie en aanbeveling

Er dient een ontheffing art. 11 Ffwet te worden aangevraagd voor het wegnemen van leefgebied van de strikt beschermde bittervoorn.

Er dient eveneens ontheffing te worden aangevraagd voor de strikt beschermde meervleermuis. Deze soort heeft een vliegroute over de Ossenzijlersloot. Extra verlichting van de Ossenzijlersloot kan een negatief effect hebben op deze vliegroute.

5. PROJECTOMSCHRIJVING BIJ ONTHEFFINGSAANVRAAG BITTERVOORN & MEERVLEERMUIS

Leeswijzer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vragen die vermeld staan op het aanvraagformulier ontheffing Flora- en faunawet. De cijfers A t/m P verwijzen naar de gevraagde gegevens op pagina 6 en 7 van het aanvraagformulier.

Algemene gegevens

Het plangebied ligt op 100 m ten noorden van het Natura 2000-gebied Weerribben en grenst aan de Ecologische Hoofdstructuur van Overijssel.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 juli 2009 tot en met 31 december 2011.

A Effecten

De effecten op beide soorten zijn beschreven in paragraaf 4.2.1 (meervleermuis) en paragraaf 4.5 (bittervoorn) van deze rapportage.

B Gevolgen op populatieniveau

De effecten op populatieniveau van de meervleermuis zijn beschreven in paragraaf 4.2.1.

Het voornemen leidt tot het wegnemen van een deel van het leefgebied van de populatie bittervoorns aan de noordoostzijde van Ossenzijl. De verwachting is dat de bittervoorn ook voorkomt in de vele sloten rond het plangebied, omdat de biotoop van deze sloten overeenkomt met de biotoop van de sloot waarin de soort is gevangen en omdat de sloten grotendeels met elkaar in verbinding staan. Tijdens het dempen van sloten zal rekening moeten worden gehouden met de bittervoorn (zie verder I, Mitigerende maatregelen). Gelet op bovenstaande, de geringe omvang van het voornemen en het feit dat de bittervoorn in de nabije omgeving van Ossenzijl verder voorkomt in de Weerribben en

de Rottige meente, wordt niet verwacht dat het voornemen leidt tot een wezenlijke aantasting van de populatie bittervoorns rond Ossenzijl.

C Inventarisaties

De wijze van inventariseren is beschreven in hoofdstuk 2. De bittervoorn is gevangen tijdens proefondervindelijk vissen met een schepnet in het plangebied. Ecogroen had de soort eerder al vastgesteld in het plangebied tijdens een 'intensieve bemonstering' van de watergangen in het plangebied [Brandhof, P.M., 2008].

D Onderzoeker

De kwalificaties van de onderzoeker zijn beschreven in paragraaf 2.1.

E Uitkomst inventarisaties

De uitkomst van de inventarisaties zijn beschreven in hoofdstuk 3.

F Functie plangebied

De meervleermuis heeft een vliegroute over de Ossenzijlersloot. De soort is niet foeragerend waargenomen. Geschikt foerageergebied is niet aanwezig in het plangebied aangezien oppervlaktes open water hier niet aanwezig zijn. Op circa 100 m ten zuiden van het plangebied is een (kraam)kolonieplaats aanwezig.

Het plangebied is onderdeel van het leefgebied van de bittervoorn.

G Voorkomen in verleden

Volgens gegevens uit De Zoogdieren van Overijssel [Bode et. al., 1999] kwam de meervleermuis ook in de periode 1988-1998 veelvuldig voor in de kop van Overijssel. De (kraam)kolonieplaatsen van de soort zijn

allemaal te vinden in de kop van Overijssel (St. Jansklooster, Ossenzijl, Kalenberg, Oldemarkt, Steenwijk ed.).

Volgens gegevens van raven (www.raven.nl) kwam de bittervoorn ook in de periode 1998-2006 voor in de kop van Overijssel.

H Gevolgen habitat

De vliegroute van de meervleermuis kan worden aangetast wanneer de Ossenzijlersloot teveel verlicht wordt. Meervleermuizen zijn gevoelig voor verlichting. Er wordt vanuit gegaan dat door het treffen van mitigerende maatregelen de negatieve effecten kunnen worden geminimaliseerd. Doorverwezen wordt naar 4.2.1 van deze rapportage.

De habitat van de bittervoorn in het plangebied gaat door de realisatie van het park geheel verloren.

I Mitigerende maatregelen

Voor de meervleermuis zullen mitigerende ('verzachtende') maatregelen moeten worden getroffen die gericht zijn op het beperken van de verlichting van de Ossenzijlersloot. Mogelijkheden hiertoe zijn:

- het plaatsen van een bomerij langs de sloot (afscherming van licht)
- het spaarzaam plaatsen van verlichtingsbronnen
- het gebruiken van oranje of groene lampen in plaats van witte lampen
- het toepassen van naar beneden gerichte en strooilichtbeperkende armaturen
- het gebruik maken van een tijdsklok (bijvoorbeeld de helft van de verlichting na 11 uur 's avonds uitdoen).

Wanneer door het treffen van deze mitigerende ('verzachtende') maatregelen, het liefst in combinatie met elkaar, de extra verlichting als gevolg van het voornemen minimaal blijft, wordt geen negatief effect verwacht op de vliegroute van de meervleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie meervleermuizen in Ossenzijl komt hiermee niet in het geding.

Tijdens de aanlegfase van het park zal, bij werkzaamheden in het vliegseizoen van vleermuizen (medio maart tot eind september),

eveneens rekening moeten worden gehouden met de soort door geen werkzaamheden 's nachts uit te voeren en de sloot 's nachts niet extra te verlichten.

Voor de bittervoorn zullen mitigerende maatregelen tijdens de uitvoering van het werk (dempen van sloten) moeten worden getroffen. Naar verwachting zal een ontheffing van de Flora- en faunawet alleen worden verleend onder voorwaarde dat de sloten in de periode 1 september tot en met 30 november worden gedempt. Deze periode ligt tussen de voortplanting en de overwintering.

De sloten moeten worden opgedeeld in compartimenten (opdelen door het aanbrengen van dammen) en leeggepompt. De aanwezige bittervoorns moeten hierbij worden afgevangen en overgezet naar een water met soortgelijk biotoop buiten het plangebied.

J Compenserende maatregelen

Naar verwachting komt de gunstige staat van instandhouding van beide soorten niet in gevaar, mede door het treffen van de genoemde mitigerende maatregelen, en zijn compenserende maatregelen niet nodig.

K Locatie & tijdstip maatregelen

De maatregelen om de verlichting te beperken worden getroffen tijdens de aanleg van het park. De maatregelen zullen met name gericht moeten zijn op de zijde van het park grenzend aan de Ossenzijlersloot.

De mitigerende maatregelen voor de bittervoorn worden tijdens de werkzaamheden uitgevoerd en wel in het plangebied.

L Mogelijke alternatieven

Het voornemen van Rijk en provincie om de natuurgebieden Wieden en Weerribben te verbeteren en te vergroten is een belangrijke aanleiding geweest voor het formuleren van nieuw beleid voor Noordwest-Overijssel. Dit beleid is in samenwerking met onder andere de provincie, gemeenten en waterschappen tot stand gekomen en is verwoord in het rapport "Perspectief voor Noordwest-

Overijssel, gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel" (1997). Hierin lag de nadruk op de thema's natuur, landbouw, water, toerisme en recreatie en leefbaarheid.

Sinds 1997 hebben zich ontwikkelingen voorgedaan en zijn nieuwe inzichten ontstaan op het gebied van natuur, water, rietlandbeheer en recreatie. Ook is er op een aantal terreinen nieuw beleid tot stand gekomen. Dit heeft geleid tot de Update Gebiedsperspectief Noordwest-Overijssel.

In de Update wordt onder andere aangegeven dat in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn momenteel een Strategisch Beheerplan Natura 2000 voor de Wieden en de Weerribben wordt opgesteld. Op een kaart behorend bij het Gebiedsperspectief zijn verschillende kleinschalige recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden aangegeven, evenals een aantal grotere locaties.

De locatie is al vanaf begin jaren '90 door de gemeente Steenwijkerland en de provincie Overijssel aangemerkt als zogenaamde 'gele stip'; een aanduiding voor verblijf- en dagrecreatie, opgenomen binnen het gebiedsperspectief Noord-West Overijssel, zoals dat is overgenomen in het Streekplan.

M Zorgvuldig handelen

Bij de mitigerende maatregelen is reeds beschreven hoe zorgvuldig wordt gehandeld zodat schade aan individuen wordt voorkomen.

N Compenserende maatregelen op individuniveau

Compenserende maatregelen op individuniveau worden niet noodzakelijk geacht (zie toelichting onder J).

O Dringende reden van groot openbaar belang

Het plan moet een impuls geven aan de recreatieve mogelijkheden in het gebied. Voor de permanente woningen is het ook een uitbreiding van Ossenzijl.

Het "Natuurgebiedsplan Overijssel" vormt een belangrijke bouwsteen voor de realisering van natuur- en landschapsbeleid van rijk en provincie. Dat geldt in het bijzonder voor de totstandkoming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Provincie geeft in het Natuurgebiedsplan aan welke soort natuur ze waar extra wil beschermen en ontwikkelen. Tot voor kort waren er 7 natuurgebiedsplannen, maar die zijn per 1 oktober 2006 samengevoegd tot één Natuurgebiedsplan Overijssel (deze wordt op dit moment herzien, Ontwerp herziening natuurgebiedsplan Overijssel 2008).

Over recreatie in het gebied wordt het volgende vermeld:

De Kop van Overijssel (het noorden van de regio), en dan met name Giethoorn als het Venetië van het Noorden, heeft landelijke bekendheid als recreatieve bestemming. Het waterrijke karakter trekt vele toeristen die het gebied onder meer per kano of electroboot willen verkennen. Dit betreft vooral dagtoeristen; kwalitatief betere toeristische slaapplekken zijn in het gebied slechts beperkt voorhanden.

P Waarom geen zorgvuldig handelen

Niet van toepassing aangezien er wel degelijk zorgvuldig gehandeld wordt (zie toelichting onder I en M).

LITERATUURLIJST

[Bode, A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger, 1999]

De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren. Zoogdierenwerkgroep Overijssel & Natuur en Milieu Overijssel. Zwolle.

[Brandhof, P.M. , 2008]

Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuur- en regelgeving. Rapport 08-103, 3 juni 2008. Ecogroen advies, Zwolle.

[Haarsma, A-J, A. Verkade, A. Voute, H. Limpens, W. Bongers, F. Bongers, J.W. van der Vegte & P. Twisk, 2006]

Nederland 'meer'vleermuisland! Omgaan met meervleermuizen in het landschap. Zoogdierverseniging VZZ & Universiteit Leiden.

Geraadpleegde sites:

www.waarneming.nl

www.ravon.nl

